

dium, et mutilatio injusta, *ib.* Omnia delicta inducentia infamiam juris, *ib.* Dummodo sint publica, *ib.* Irregularitas in infamia subinde ex parte cessat, post peractam poenitentiam, *ib.*

Irregularitatem quando contrahant iudex dictans sententiam mortis, vel mutilationis et alii qualitercumque concurrentes ad eam, 356. Effectu secuto eam incurrit quis sive clericus, sive laicus iudex, *ib.* Excepto Papa, 357. Etiam inquisitoribus hæreticæ pravitatis, *ib.* Ac iudicibus ecclesiasticis tradentibus malefactorem curiæ sæculari, *ib.* Necnon episcopis, principibus S. R. I., *ib.* Consiliarii et assessores consulentes poenam sanguinis, vel votum dantes, sunt irregulares, 358. Quid de confessariis et theologis eandem poenam suadentibus, vel mandantibus iudici, *ib.* Advocati quoque et testes in causa criminali sunt irregulares, 359. Nisi ad id cogantur, *ib.* Pariter irregulares sunt notarii, tabelliones, scribæ, et alii ministri justitiæ, ad executionem poenæ sanguinis concurrentes, 359. Excipiuntur, qui pri-

vata auctoritate, et remote tantum concurrunt, ut opifices conficientes furcam, funem, gladium, etc., *ib.*

Irregularitates ex defectu recensentur, 560. Quæ oriuntur ex defectu animi, *ib.* Quo referuntur et neophyti, 561. Item ex defectu corporis; et quali, *ib.* Item ex defectu natalium; et quali, *ib.* Ex defectu ætatis, *ib.* Ex defectu libertatis, 562. Et sacramenti, *ib.* Item ex defectu lenitatis, *ib.*

IRRITATIO actus alia explicita, alia implicita, I, 155. Irritaneum quandoque dicitur, id quod ipso jure est irritum, 157, 275. Irritatio legis, quid, et quomodo differat ab abrogatione et derogatione legis, 202. Vide infra *Lex abrogans*. Irritatio testamenti quid et quomodo fiat, IV, 535. Irritatio voti quid, et a quo fieri possit, V, 75.

IRRITUM ipso jure, et irritandum, in quo differant, II, 454.

ITER ut est servitus rustica, quid, 99. Iter ad curiam Romanam arreptum habet vim appellationis, VII, 77.

J

JACTANS scientiam vel artem quam non callet, tenetur ad restitutionem damni secuti, VII, 54.

JANUAM ECCLESIE tenens gaudet asylo, V, 221.

JEJUNIUM requisitum ad hoc, ut episcopus continuato jejunio possit perficere ordinationem die dominico, an debeat esse naturale, vel sufficiat ecclesiasticum, I, 440. Jejuniarum observatio qualiter sacris canonibus præscribitur, V, 196. Nativitas Christi, si in diem Veneris, vel Sabbati cadat, non jejunatur a communi Ecclesia exceptis fratribus minoribus, *ib.* Vide *Ægrotus*.

JESUITARUM initium, 14.

JOACHIM abbatis error circa trinitatem personarum divinarum damnatur, I, 57. Solvitur ejus instantia, *ib.* 58. Joachim abbas, quis fuerit, 99. Ejus vaficinia, præsertim de S. P. N. Francisco, et Ordines ipsius, *ib.* Cur is scripserit contra Petrum Lombardum, vulgo *Magistrum Sententiarum*, *ib.* Joachim abbatis errores, qui, 100. Ipse non fuit hæreticus, quamvis libellus ipsius damnatus fuerit, et cur, *ib.* Cur error Joachim abbatis, et damnatio libri sui, nihil obfuerit monasterio Florenti, 102.

JOCUS facilius probatur, quam fictio, V, 307.

JUDÆI an obstringantur constitutionibus ecclesiasticis, I, 163. Qua ratione in jure canonico habeatur integer titulus *de Judæis*, *ib.*

Judæorum Talmud, cur per Papam jussus fuerit comburi, 165. Judæi ad testificandum in judicio adversus christianos admitti non debent, II, 573. Idemque dicendum de paganis, hæreticis, et quibuscumque infidelibus, *ib.* Imo et de Ju-

dæis, aliisque infidelibus noviter ad fidem catholicam conversis, *ib.* Tamen pro instrumentis, contractibus, et testamentis iidem admittunt, *ib.* Sicut et in criminibus exceptis, *ib.* Testimonium christianorum indistincte admittitur contra Judæos, 574. Judæi gaudent asylo, V, 232. Judæi et judaismus quid, VI, 223. Judæi pejores sunt Saracenis, 228. Judæi, an a principibus christianis in suis territoriis licite recipi, et una cum ritibus suis tolerari valeant, 224. Respondetur affirmative: quare, *ib.* Judæi antiquas suas synagogas restaurare possunt, non tamen novas erigere, *ib.* Ubi de facto non existunt, recipiendi facile non sunt: et quare, *ib.* Semel recepti expelli amplius nequeunt, 225. Nisi justa adsit causa, *ib.* Possunt certis legibus, et poenis coerceri, *ib.*

Judæis commorari, vel cum eis communicationem habere qualiter prohibitum sit christianis, 225. Non possunt christiani cum eis habitare in eadem domo: nec uti illorum medico, vel medicina, *ib.* Nec eis pro mercede servire, *ib.* Sive intra, sive extra domum illorum, *ib.* Nec possunt habere Judæum in domo sua pro servo, 226. Nec aliquem invitare ad convivium, *ib.* Neque committere illis officia publica, *ib.* Nec aliquid relinquere in testamento, *ib.* Licet tamen est christianis inire contractus cum Judæis, *ib.* Et curiositatis gratia, intrare ipsorum synagogas, atque ritus illorum observare, *ib.* Judæis quænam de jure sint concessa, et imposita, 227. Gaudent jure civium aliorum, *ib.* Conversi sunt immunes a vexatione aliorum judæorum, *ib.* Litigantes cum christianis coram iudice christiano

comparere debent, *ib.* Delinquentes contra clericum puniendi specialiter, *ib.* Debent portare habitum a christianis distinctivum, *ib.*

Judæi die sabbati non possunt conveniri nec convenire in judicio, VII, 140.

JUDEX, quis, II, 27. Debet esse vir bonus, *ib.* Ac juris, et æqui peritus, et quomodo, 28. Qui prohibeantur esse iudices, 27. Acta iudicis illegitimi ob communem errorem sustinentur, *ib.* In iudice quæ requirantur, 28. Quæque ejus iudicium pervertant, *ib.* Iudex debet abstinere a receptione munerum, *ib.* Teneturque ad restitutionem receptorum, *ib.* Et facit litem suam, *ib.* Non tamen prohibetur iudex recipere esculenta et poculenta ultro oblata, quæ paucis diebus absumi possunt, 29. Iudex, an pro suo labore possit exigere sportulas, 29. Iudicis officium est latissimum; communiter tamen duplex ejus genus distingui solet, 30. Iudicis officium nobile, et mercenarium, quid, I, 546, II, 32. Et qualiter exerceatur, 31. Vide infra *Officium iudicis*. Iudex est fatuus, qui ultra petita iudicat, *ib.* Iudex habet potestatem cognoscendi in dubio, an ipse sit iudex competens, necne, I, 565, 571. Iudex semper debet iudicare ex æquo et bono, quomodo, II, 67. Iudex in quibus differat ab arbitro, 150. Iudex tenetur in conscientia iudicare juxta præscriptum legum, I, 136. Ac tenetur etiam in iudicando procedere secundum leges in præsumptione fundatas, 138. Iudex regulariter tenetur iudicare secundum allegata et probata, II, 32. Solvitur instantia, *ib.* An iudex debeat iudicare secundum allegata et probata, etiam contra propriam scientiam, est celebris quæstio, *ib.* Quando iudex non habet omnino certam scientiam, tenetur eam deponere, ac procedere secundum allegata et probata, 38. Licet habeat certam scientiam contra reum, actore non probante, debet eum absolvere, *ib.* Si vero habeat certam scientiam pro reo, qui tamen secundum allegata et probata ostendit nocens, imprimis tenetur omnia media tentare pro liberatione ejus, *ib.* Et quæ sint ejusmodi media, etc., *ib.*, 35. His deficientibus tres exstant diversæ doctorum sententiæ, 34. Tertia et cæteris probabilior sententiâ distinguit inter causas civiles, et criminales majores, 35. Ex eo, quod iudex sit persona publica, non sequitur, eum teneri condemnare reum contra propriam scientiam, *ib.*

Iudex non potest iudicare secundum sententiam minus probabilem, relicta probabiliori, 36. Nec inter duas æque probabiles pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius, *ib.* Neque tunc iudicare in favorem amici, totum jus eidem adjudicando, *ib.* In arbitrariis utile est, habere iudicem gratiosum, *ib.* Quid agendum iudici, quando utraque litigantium pars videtur habere causam æque probabilem, 37. Iudex debet cuncta rimari, *ib.* Iudex ex opinionibus discerpantibus tenetur eam eligere, cui suus intellectus magis consentit, *ib.* Nec debet causam

ad superiorem referre, sed ipsemet eam decidere, *ib.* Ubi probationes utrobique sunt æquales, favendum est reo, et possessori, demptis causis favorabilibus, *ib.* Quod si uterque litigans personam rei, vel possessoris sustineat, *ib.* In casu multum intricato potest iudex consulere partibus, ut se amicabiliter componant, 38. Regulariter tamen litigantes ad componendum compellere nequit, *ib.* Secus ex gravi causa, *ib.* Iudicis est conari, ut quam citius fieri potest, controversiæ litigantium finiantur, *ib.* Iudicis est, providere parti litigantis idoneum advocatum, si quæ talem non habet, 39. Iudex potest, ac debet supplere ea, quæ sunt de jure, et ab advocatis minus benedicta, non vero illa, quæ sunt de facto, *ib.* Idque probatur, simulque exemplificatur, 40. Iudex delegatus, quis, quibusque aliis nominibus appelletur, I, 546. Et quomodo differat a vicario, *ib.* Iudicum delegatorum variæ sunt species, *ib.* Delegatus ad universitatem causarum, et delegatus ad causam particularem, quis, *ib.* Et quæ differentia utriusque, 547. Delegati ab homine, *ib.* Et delegati a jure, qui, *ib.* Et cur horum jurisdictio sit delegata, non ordinaria, *ib.* Quid importet clausula, *Tanquam Sedis apostolicæ delegatus*, *ib.* Et clausula, *Etiam tanquam Sedis apostolicæ delegatus*, *ib.* In dubio an tunc censeatur episcopus uti jurisdictione ordinaria, vel delegata, 548. Delegati alii sunt ratione dignitatis, alii ratione personæ; et quæ differentia inter eos, *ib.* Tandem alii sunt delegati, alii subdelegati, *ib.*

Iudex delegatus multipliciter differt ab ordinario, *ib.* Iudex ordinarius exequitur jurisdictionem jure proprio; delegatus jure alieno, *ib.* Ordinarius potest delegare jurisdictionem suam: non sic delegatus, etc., *ib.* Citatus ab ordinario, si dubitet de jure citantis, tenetur venire, privilegium si quod habet, allegaturus: secus in delegato, donec se legitimaverit, *ib.* Ordinarius potest sententiam a se latam exequi: secus in delegato inferiores a principe, *ib.* Refertur contraria Glossæ opinio quoad secundum membrum, 549. Delegatus Papæ potest per seipsum exequi sententiam, etc., *ib.* Alii etiam delegati ante sententiam possunt partes citare, et contumaces punire, *ib.* Ac probabiliter spectato jure canonico, sententiam exequi, licet secus sit de jure civili, *ib.* Jurisdictio ordinaria non extinguitur morte concedentis; bene tamen delegata, re integra, *ib.* Jurisdictio ordinaria est favorabilis: delegata vero odiosa, *ib.* Iudex ordinarius nequit ut suspectus tam facile recusari sicut delegatus; et cur, *ib.* Jurisdictio ordinaria est cuiusdam naturalis; delegata vero accidentalis, et superinducta, *ib.* Appellatione *Magistratus* non venit delegatus, sed tantum ordinarius, 550. Iudex delegatus, an habeat potestatem subdelegandi, *ib.* Affirmatur istud de delegato principis: secus de delegato inferioris, nisi sit delegatus ad universitatem causarum, *ib.* Et quæ ratio disparitatis inter

delegatum principis et inferioris, 551. Delegatus Papæ nequit subdelegare causas graves, seu in quibus censetur electa industria personæ ipsius, *ib.* Et quando censeatur electa industria personæ ex parte delegati, *ib.*, 554. Nec potest malitiose se exonerare a discussione causæ, 551. Istud tamen de eo non est præsumendum, *ib.* Delegatum ad universitatem causarum posse subdelegare, probatur, *ib.* Ipse non est proprie ordinarius, huic tamen æquiparatur, 552. Delegatus ad causam particularem inferioris a principe, nequit subdelegare articulum jurisdictionalem, *ib.* Bene tamen articulum non jurisdictionalem, *ib.*

Judex ecclesiasticus potest supplere negligentiam judicis sæcularis, I, 431. Non tamen e contra, *ib.* Judicium ecclesiasticorum est, discordantes ad pacem reducere, II, 45. Judex ordinarius quid, I, 546, 544. Judex ordinarius qua ratione differat a delegato, 548. Vide *Judex delegatus multipliciter*. Judex ordinarius potest regulariter causam ad se pertinentem alteri delegare, 550. Non tamen totam suam jurisdictionem, *ib.* Judicis officium, et potestas judicis, differunt; et quomodo, 558. Judex ordinarius tenetur sententiam delegati apostolici ad ejus mandatum exequi, potestque ab eo ad hoc compelli, 559. Et quid si sententiam delegati sciat esse injustam, 560.

Judex, unde sic dicatur, II, 168. Ad solos judices ecclesiasticos pertinet causarum spirituum cognitio, 176. Earumque cognitioni judex sæcularis se immiscere prohibetur sub censuris *ib.* Vide infra *Laicus*. Coram judice ecclesiastico, non coram laico, debet clericus de omni crimine convenire, 179. Vide supra *Clericus de omni crimine*. Judex ecclesiasticus, quando possit clericum criminis tradere curiæ sæculari, 183. Judex competens in causis feudilibus, quis sit, 185. Judex ecclesiasticus potest implorare brachium sæculare, etiam per censuras, 198. Acta coram judice ecclesiastico fidem faciunt coram sæculari, et e contra, ad hoc ut unus adjuvet alterum in compescendo malos, *ib.* Per judicem putativum, an valeant, 199. Valent gesta per judicem putativum si concurrant certæ conditiones, et quæ, *ib.* Acta judicis intrusi non valent, *ib.* An, et qua ratione spectet ad judicem ecclesiasticum cognitio super clericatu malefactoris, per judicem laicum capti, et dicentis se esse clericum, 250. Judex in propria causa nemo est, II, 200. Adeo ut judex habens ut privatus consimilem causam, possit recusari ut suspectus, *ib.* Regula data fallit in supremis judicibus, ut papa, imperatore, etc., *ib.* Item in notoria injuria judici irrogata; et qualiter, 201. Item quando oppositum cuiquam conceditur a lege; idque exemplificatur, *ib.* Judex, an possit cogere partes, ut personaliter in judicio compareant, 202. Nequit istud regulariter fieri, *ib.* Fallit in certis casibus, *ib.* Coram incompetente judice reus conventus, impune non comparet, opponendo exceptionem declinatoriam fori, 205. In dubio de jurisdictione citantis

tenetur citatus venire, suamque exceptionem probare, 206. Et tunc ipsemet judex cognoscit, an sua sit jurisdictio, necne, *ib.* Non obstante, quod nemo sit judex in propria causa, *ib.* Orta questionem de competentia facta inter judicem ecclesiasticum, et laicum, debet cognoscere ecclesiasticus, *ib.*

Judex domicili potest procedere contra subditum præsentem, ac etiam citare absentem quoad omnes effectus, II, 209. Quomodo possit procedere contra subditum absentem citatum, et contumacem in comparando, *ib.* Disparitas inter judicem domicili et judicem delicti, quoad potestatem citandi absentem, 214. Vide supra *Forus domicili*. Judex delicti, quis, 212. Delinquens si adhuc est in loco delicti, tam respectu personæ, quam respectu honorum, etiam alibi existentium est de jurisdictione judicis delicti, *ib.* Quando judex, in cujus territorio bona condemnati existunt, possit exequi sententiam a judice delicti prolatam, *ib.* Quid si talis sententia sit nulla, 213. Et quid si judex ejusmodi debite requisitus nolit exequi sententiam ab altero latam, *ib.* Judex delicti quid possit contra reum criminis non amplius existentem in loco delicti, sed citatione præventum, *ib.* Vel non præventum citatione, *ib.* Citatus a judice delicti extra territorium, non censetur contumax, etsi non compareat, *ib.* Potest tamen ita citari ad effectum astringendi bona ejus, nisi compareat, *ib.* Disparitas inter judicem domicili, et judicem delicti, quoad potestatem citandi absentem, 214. Reus, qui fugit, an sit remittendus ad locum delicti, *ib.* A quo judice possit puniri delictum in confinio territorium commissum, 216. Quid si delictum in uno territorio sit inchoatum, et in altero consummatum, *ib.* Punitus per judicem sæcularem super crimine mixti fori, an possit puniri etiam per ecclesiasticum et e contra, 230. Judex contractus, quam jurisdictionem habeat respectu contrahentium, 219. Quid si conventus non amplius reperitur in loco contractus, *ib.* Aut reus contrahens non habet bona in territorio judicis contractus, bene tamen alibi, 220. In contractibus regulariter non habet locum remissio, *ib.* Judex fatuus est, qui ultra petita in libello judicat, 257. Atque appellatur *stultus*, III, 277. Judex officium suum impertiri non debet, nisi postuletur, II, 268. Non potest aliquem declarare contumacem, nisi ad instantiam partis, 268. Et quando possit aliquem condemnare ad contumaciam, *ib.*

Judex nequit procedere contra contumacem, nisi ad instantiam partis, II, 424. Limitatur hoc, 425. Judex elapso termino peremptorio, an possit expectare contumacem in aliam horam, vel diem sequentem, *ib.* Nequit hoc fieri, quando tunc expirat jurisdictio judicis delegati, *ib.* Bene tamen, si ejus jurisdictio post terminum peremptorium adhuc duret, *ib.* Non potest tunc judex remittere expensas, quas pars præsens fecit ob absentiam alterius, 426. Judex, etsi possit, non

tenetur expectare contumacem in diem sequentem, *ib.* Non quidquid judicis potestati permittitur, juris subicitur necessitati, 427. In arbitrariis prodest habere judicem favorabilem, *ib.* Judex ex æquo et bono debet moderari suum arbitrium, *ib.* Judex antequam contra reum contumacem procedat, quid agere debeat, 435. Debet reum antea declarare contumacem, *ib.* Attendendo prius, an non habeat justam causam absentiæ, et aliquid expectando, 436. Cur non sit frustraneum, quod judex in tali casu expectet, *ib.* Judex ut possit procedere sive ex officio nobili, sive ex mercenario ad faciendam sequestrationem, quæ requirantur, 464. Vide infra *Sequestrationem ut judex*, etc. Judex potest moderari terminum dilationis citatoriæ, 303. An etiam possit minorare, vel prolongare tempus dilationum deliberatoriarum, 304. Judicis arbitrio possunt moderari tempora dilationum probatoriarum, 305. Et dilationum diffinitiviarum, 308. Ac etiam dilationum executoriarum, *ib.* Quoties judex facit actum parti præjudicalem, debet pars contradicere; alias sibi præjudicat, 307. Judex post elapsam prioris dilationis terminum, an possit invita parte aliam concedere, 309. Judex sæcularis nequit cognoscere super questione mere spirituali incidente, ne quidem accessorie, sed hæc est remittenda ad judicem ecclesiasticum, 329. Judex ecclesiasticus potest mittere inhibitoriam judici laico, ne procedat super causa pendente ab ea, quam ipse cognoscit, et tunc suspenditur ejus jurisdictio, 330. Quid si non fuerit missa inhibitoria, *ib.*

Judex debet cuncta rimari, antequam ferat sententiam, II, 384. Potestque partes interrogare, ubicumque hoc æquitas suadebit, etiam post conclusionem in causa, *ib.* Nec per conclusionem in causa ligantur manus ejus, *ib.* Judex appellationis non potest cognoscere, nisi super ea causa, a qua fuit appellatum, 385. Judex non potest facere positiones, 509. Cautela judici quoad positiones observanda, 510. Vide infra *Positiones*. Probationes omnes sunt judici arbitrariæ, et in quo sensu, 523. Judicis ordinarii litteris est standum, donec contrarium probetur, 525. Judici faciendæ est probatio, 532. Potest tamen judex alium deputare ad recipiendos testes, aliasque probationes, *ib.* Quoad judicem nunquam censetur conclusum in causa, 542. Potestque suadente æquitate novas probationes admittere post terminum peremptorium, 543. Judex ex officio tenetur inquirere de conditione testium, 549. An testem inhabilem ex officio teneatur repellere, *ib.* Vide infra *Testes minus idonei*. Judex criminis non infamis, cur nequeat per exceptionem partis repelli a judicando, bene tamen testis inimicus a testificando, 557. Judex laicus non potest e loco sacro corpus occisi exhumare, ad consistet de corpore delicti, inconsulto episcopo, III, 3. Potest tamen judici laico istud concedere episcopo, absque irregularitate, *ib.* Judex laicus non potest

clericos cogere ad testificandum coram se contra laicos, 4. An id possit fieri per judicem laicum jubente episcopo, *ib.*

Judex debet pro possibili dicta testium interpretari, ut non contradicant, III, 30. Judex debet vacillationem testis, et causam ipsius in actis ponere, 29. Vide infra *Testis contrarius*. Judicis monitio, ut pars adversa compareat, plus operatur, quam citatio nuntii, 48. Judex quando se vult informare super notorio, vel fama, potest recipere testes parte non citata, 49. Judex ex officio providere debet, ne impediatur productio testium, *ib.* Judex cavere debet, ne testes e longinquo adductos diutius detineat, testem non ultra quindecim dies, 51. Judex quænam in persona testium diligenter explorare debeat, 60. Vide infra *Testium examen*. Præsumitur pro judice, quod juste processerit, 152. Judex post juramentum necessarium, seu suppletorium, deferre non tantum ad petitionem partis, sed etiam ex officio suo, 186. Etiam post conclusionem in causa, *ib.* Debetque ad probationem sententiæ cuncta rimari, *ib.* Judex cuiquam parti debeat deferre juramentum necessarium, seu in supplementum, 191. In præligendo, cui parti judex deferat juramentum, quatuor sunt consideranda; et quæ, 192. Vide infra *Juramentum suppletorium*. Judicis arbitrio qualiter relinquatur deferre juramentum necessarium, 195. Judex potest exceptiones modici præjudicii repellere ex levi præsumptione fraudis, 214. Non tamen exceptiones legitime oppositas, alias potest appellari, 214. Judex potest revocare malam sententiam interlocutoriam de non admittenda exceptione, et postea procedere in causa principali, etiam nolente parte appellante, *ib.* Judex non debet erubescere revocare id quod male egit, 215. Praxis revocandi gravamen verbis curialibus, *ib.* Si exceptione non admissa appelletur, tunc judex appellationis super sola veritate exceptionis cognoscit, non vero de causa principali, *ib.* Judex postea quam semel dixit sententiam diffinitivam, judex esse desinit, 270. Istud intelligendum est non solum de delegato, sed etiam de ordinario, et quomodo, *ib.* Judex sententiam diffinitivam semel valide prolatam revocare nequit, bene tamen interlocutoriam, *ib.* An possit revocare sententiam diffinitivam, quæ ipso jure est invalida, *ib.* Vide infra *Sententia diffinitiva in quibus differat*, etc. Judex tenetur causas matura deliberatione examinare et sententiam non precipitanter ferre, 271. Judicem oportet usque ad sententiam cuncta rimari, 372. Et jugantium controversias celeri sententia terminare, *ib.* Judici nunquam concluditur in causa, 273. Potestque is conclusionem in causa revocare, *ib.* Judex debet sententiam diffinitivam ex scriptis proferre, et quidem sedendo pro tribunali, 274. Vide infra *Sententia diffinitiva requisita*.

Judex a quo, et judex ad quem, seu judex appellationis, quis, III, 303. Appellatione interpo-